

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO ROZVOJ BYDLENÍ V LETECH 2002 A 2003

Česká společnost pro rozvoj bydlení (ČSRB), založená v prosinci 1995 jako nevládní organizace sdružující odborníky různých profesí zabývající se problematikou bytové politiky, bytové výstavby a bydlení, vyvíjí činnost jednak jako organizace, jednak prostřednictvím aktivit svých jednotlivých členů. Pravidelně roční valné hromady hodnotí tuto činnost velmi kriticky, a dávají zároveň podněty k dalším aktivitám.

Poslední valná hromada, v pořadí již sedmá, konaná 7. října 2002 v Praze, zhodnotila činnost v roce 2002 a podněty pro akce v prvním pololetí 2003. Náš příspěvek má za úkol seznámit s činností ČSRB široký okruh odborníků prostřednictvím našeho jediného odborného časopisu zaměřeného mimo jiné na uvedenou bytovou problematiku, která však má širší celospolečenské dopady.

Činnost ČSRB se projevuje několika základními formami. První z nich jsou diskusní odborné odpoledne a pracovní semináře. Jejich program měl v roce 2002 následující náplň:

1. Nadpředběžnými výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001 – diskusní odpoledne 19. února 2002.
2. Systém podpor v oblasti bydlení – diskusní odpoledne 16. dubna 2002.
3. Venkovské osídlení, bydlení a bytová výstavba na venkově – pracovní seminář 23. května 2002.
4. Třetí sektor jako faktor rozvoje bydlení – diskusní odpoledne 17. září 2002.
Diskusní odpoledne nadpředběžnými

výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001 nemělo sice ještě k dispozici přesná a podrobná data uvedeného populačního censu, avšak přece se stalo podnětem živé diskuse, jejíž těžiště bylo v diskusi o předběžných výsledcích **domovního a bytového censu**, kde se střetly dva zcela protichůdné názory, totiž, zda nečekaný nárůst celkového počtu bytů, ale hlavně bytů neobydlených, by se neměl stát novým východiskem bytové politiky České republiky s důsledkem na omezení bytové výstavby se zdůvodněním, že bytů je vlastně dostatek a bytová situace by se zlepšila okamžitým zrušením regulace ceny bydlení v nájemních domech. Tento názor vyvolal reakci zastánců pokračující a dokonce proti současnosti značně zrychlené nové bytové výstavby, která by vyrovnala její manka z devadesátých let a zároveň by měla aktivní pronatalitní účinky ve prospěch mladých manželství a jejich domácností, ale i ve prospěch starších generací, které začínají mít obavy z očekávaného nárůstu ceny bydlení. Kompromisní příspěvky byly k oběma vyhoceným návrhům kritické v tom směru, že se má vyčkat až na výsledky konečného podrobného zpracování domovního a bytového censu, které by mělo i vysvětlit neočekávané rozdíly mezi výsledky za rok 2001 a rok 1991, a budou k dispozici koncem roku 2002.

Diskusní odpoledne k **systému podpor v oblasti bydlení** se zabývalo touto citlivou problematikou velmi odpovědně a iniciativně. Je jisté, že současná praxe

není ideální a že soustava bude vyžadovat úpravy, které budou patrně probíhat plynuce a cílevědomě. Tento způsob inovace právní úpravy podpor bydlení však znejišťuje veřejnost, které jsou podpory určeny, a vede k jejich nevyváženému využívání, event. zneužívání. Ukazuje se také, že lobbování z tohoto či onoho protichůdného stanoviska je neefektivní a celé věci neprospívající svým zdržovacím charakterem.

Problém **venkovského osídlení** a jeho stabilizace není jen problémem České republiky. Venkovské osídlení je koncepční otázka politická, ekonomická a sociální, v tom i kulturní. S ní pak přirozeně úzce souvisí úroveň bytové výstavby na venkově, která může podpořit nebo oslabit požadavek osídlení venkova jako sociálně ekonomického faktoru vývoje celostátní společnosti. Převažuje názor posílení venkova jako ekonomického a sociálního činitele v České republice, čili rozvíjet dále **Program obnovy venkova**, který u nás prošel fázemi entuziasmu, silného utlumení a nyní opět fází rozumné podpory decizních orgánů včetně orgánů krajských, a nově také díky podpoře představitelů stovek našich malých obcí. Zajímavé je, že se k Programu obnovy venkova přidaly i desítky větších obcí a dokonce i měst. K této problematice budou uvedeny další podrobnosti v tomto příspěvku.

Třetí sektor v bydlení – to jsou orgány a organizace zajišťující prostor mezi celostátní a individuální soukromou aktivitou v oblasti bytové výstavby, manage-

mentu bydlení a sociální politiky. Ta nemá v České republice ještě potřebnou tradici, takže jde o „území nikoho“, resp. sektor vyžadující institucionální zajištění k řešení sociálních aspektů bydlení v našem státě i v etapě uvolňování některých rigidních předpisů o ceně nájemného.

Průběh uvedených seminářů byl vždy na dobré úrovni, se snahou postihnout v diskusi kořeny problému a najít přijatelná východiska, která by měla naději na obecnější politickou podporu bez ohledu na vyhraněné politické programy.

Česká společnost pro rozvoj bydlení se stala již v roce 2001 iniciátorem a spoluorganizátorem dalších dvou důležitých akcí, totiž dvou významných konferencí.

První bylo mezinárodní kolokvium na téma „**Aktuálně o bydlení a bytové výstavbě v České republice**“, které se konalo 31. října 2001 v Táboře za účasti odborníků z České republiky, Slovenska, Německa a Rakouska, kteří měli možnost seznámit se s bytovou politikou České republiky v evropském kontextu, včetně jejích odlišností. Příspěvky přednesené na tomto kolokviu se staly obsahem sborníku **Rozvoj bydlení „I“**, přičemž označení „I“ má naznačit, že ČSRB hodlá ve vydávání podobných sborníků pokračovat i v budoucnu, aby tak byly zachovány důležité dokumenty k rozvoji bydlení v České republice. Těžiště prvního sborníku, resp. jeho příspěvků je v analýze „třetího sektoru“ bydlení, který je důležitou součástí celoevropských koncepcí bytové politiky současné doby.

Druhou významnou akcí nad rámec pravidelných diskusních odpolední nebo seminářů byla celostátní jednodenní konference navazující na předešlou konferenci mezinárodní, a to se stejným názvem „**Aktuálně o bydlení a bytové politice v České republice**“, konaná rovněž v Táboře dne 1. listopadu 2001 pod záštitou a za osobní účasti tehdejšího ministra pro místní rozvoj Ing. Petra Lachnity a krajského hejtmána Jihočeského kraje RNDr. Jana Zahradníka, jakož i odborníků z celé České republiky. Také z této konference vzešel sborník, který dostali všichni účastníci konference. V roce 2002 tak ČSRB vydala tři samostatné publikace, totiž sborníky z obou konferencí a „**Zprávu o činnosti ČSRB za rok 2001**“. Publikační činnost tak zaujímá důležité místo v aktivitách společnosti, zvláště připočteme-li k tomu publikační aktivity jednotlivých členů ČSRB publikujících pod její záštitou nebo individuál-

ně v samostatných odborných příspěvcích.

Za samostatnou informaci stojí podnět ČSRB k provedení **terénního výzkumu** k otázce „**Venkovského osídlení, bydlení a bytové výstavby**“ u představitelů venkovských obcí do 2 000 obyvatel, o níž byla zmínka výše. Toto šetření bylo provedeno ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a s redakcí časopisu „Veřejná správa“ v roce 2001 a pro značný zájem i větších obcí ještě na počátku roku 2002. Pro zpracování výsledku ankety, která položila účastníkům průzkumu 14 otázek souvisejících s problematikou stabilizace obyvatelstva na venkově, s upevněním venkovského osídlení, s jeho revitalizací a dalších navazujících otázek (výstavba a postačitelost technické a sociální infrastruktury, dopravní problematika, demografický vývoj v současnosti a očekávaný vývoj v nejbližší budoucnosti), bylo možno využít vyplněných dotazníků z 806 obcí, což je neočekávaně vysoký počet. Účast na anketě se stala pro některé obce přímo prestižní otázkou. Kvalita informací přesáhla očekávání. Výsledky byly publikovány v revui „**Veřejná správa**“, č.47 a 48/2002. Je nepochybné, že se k podnětům vysloveným odpovědnými zástupci zúčastněných obcí bude možno vracet, a to bez ohledu na výsledky komunálních voleb z počátku listopadu 2002, a to pro jejich nesporně trvalou platnost.

Za důležité pro rozšíření a prohloubení práce ČSRB lze považovat přijetí společnosti do **Evropské sítě pro bytový výzkum** (European Network for Housing Research – ENHR) se sídlem ve švédském Gävle, k němuž došlo v červenci 2002. Tím se rozšiřují kontakty ČSRB na mezinárodní úrovni a možnost výběrové publicity dat různých aktivit společnosti v institucionální revui „**News of NHR**“. V rámci mezinárodních kontaktů se v roce 2002 uskutečnilo setkání členů ČSRB s odborníky ze Slovenska, Německa, Rakouska, Polska, Nizozemska a Maďarska.

Mezinárodní výzkum bydlení se v poslední době stále více zaměřuje na specificky sociální problematiku bydlení, na psychologickou a kulturní stránku bydlení jako nedílných součástí života rodin, domácností, jednotlivých osob. Předmětem výzkumu se stává stále častěji „**backing**“ bydlení, životní prostředí v širším i v užším smyslu. Tak byl ostatně zaměřen i poslední výzkum v České republice na téma stabilizace obyvatelstva na venkově

a šetření o prioritách považovaných za důležité pro rozvoj venkova představiteli venkovských obcí. Částečně to však platí také o průběžně vedeném „**Registru mladých o bydlení**“, který vstoupil rokem 2002 do třetího roku fungování a který zajišťují pracovníci společnosti.

Jako důkaz o rozvoji aktivit ČSRB lze uvést, že rostoucí počet členů na Moravě a ve Slezsku se promítne do založení **pobočky společnosti v Brně**, což zvýrazní i význam otázek bydlení a bytové politiky v regionálním smyslu. I když lze ČSRB považovat svým způsobem za výběrovou organizaci, její rozšiřování o další odborníky z různých profesí zabývajících se otázkami bytové politiky, bydlení a jejich výzkumu je žádoucí. Představitelé společnosti vždy zdůrazňují její nestrannost, nezávislost na decizních orgánech a nehonoranou spolupráci členů při akcích společnosti.

Pro rok 2003 plánuje ČSRB celostátní konferenci s obsahem koncepční problematiky otázek bydlení v České republice v etapě přijímání České republiky do Evropské unie, což obsahuje řadu problémů, kdy je třeba přizpůsobit některá legislativní opatření České republiky některým specifickým legislativním ustanovením zemí unie, i když bytová politika není v unii považována za společnou. Konference by se měla uskutečnit v první polovině roku 2003.

Diskusní odpoledne plánovaná na rok 2003 by se měla uskutečnit na následující témata:

- Problematika Společenství vlastníků jednotek (SVJ).
- Bytová problematika ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností.
- Demografické předpoklady a limity rozvoje.
- Definitivní výsledky sčítání 2001.
- Koncepce bytové politiky.
- Regionální koncepce bytové politiky.

V souvislosti s členstvím ČSRB ve výzkumné síti ENHR se nově rýsuje problém rozšíření okruhu zájmu ENHR z dosavadního užšího omezení na širší pole výzkumu bydlení, tj. na **širší záběr** představovaný podle posledních návrhů ENHR na **urbanismus v jeho komplexním pojetí** (způsob života ve městech, formování moderní společnosti, vztah k venkovu apod.), a to v **našich podmínkách**. Po této stránce můžeme říci, že náš výzkum bydlení se vlastně nikdy neomezil pouze na technické podmínky,

postačitelnost a kvalitu bydlení, ale i na způsob života s tím spojený, např. reprodukci obyvatelstva, zaměstnanost, vzdělá-

ní, sociální charakteristiky apod. To znamená, že začlenění ČSRB do evropské sítě bytového výzkumu a bydlení lze považo-

vat za zcela organické a vyhovující.

doc. RNDr. Alois Andrlé, CSc.

Vzpomínka na povodně

Foto © Karel Vepřek

Ing. arch. Vepřek zaslal do redakce snímky svého ateliéru po loňské povodni. Věříme, že se mu již podařilo škody odstranit, a že jeho urbanistický atelier funguje. Přejeme mu optimismus a síly do další práce a doufáme, že bude i nadále přispěvatelem našeho časopisu.

Redakce